

К.е.н, Гончарова М.Л.

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи
Національного банку України» м. Суми, Україна*

Ринок консультаційних послуг в Україні

З розвитком ринкових відносин в Україні починає формуватися соціально-економічне замовлення на управлінське консультування. На сьогодні не існує однозначного трактування даного визначення. Так, на думку Рапопорта В.Ш., управлінське консультування – це різновид експертної допомоги керівникам організації у вирішенні завдань перебудови управління в мінливих зовнішніх і внутрішніх умовах [3]. Асоціація “Укрконсалтинг” поняття управлінське консультування трактує як забезпечення клієнта спеціалізованим досвідом, методологією, технікою поведінки, професійними навичками та іншими ресурсами, які допомагають йому в оптимізації фінансово-економічного стану в рамках діючої нормативно-законодавчої бази [1]. Отже, узагальнюючи досвід вчених, можна визначити, що управлінське консультування – це вид управлінської діяльності з надання кваліфікованих консультацій суб’єктам господарювання (клієнтам), що передбачає використання інтелектуального потенціалу персоналу фірм-консультантів.

Експерти виділяють наступні етапи становлення ринку консультаційних послуг в Україні:

1-й етап – 1990-1995 рр. Даний етап характеризується появою західних менеджмент-консалтингових (МК) компаній. На ринок України вийшли представництва значних МК компаній – “Bein”, “PriceWaterhouse”, “Deloitte & Touche”, “Coopers & Lybrand”, “Ernst & Young Ukraine”, “KPMG”, “Baker McKenzie”, “Barents Group, LLC”, “Arthur Andersen”, “Roland Berger & Partners”, “Dr. Wisselhuber & Partners” та ін. Ці структури вийшли на ринок України або супроводжуючи своїх традиційних клієнтів, або як реалізатори проектів технічної допомоги, що фінансуються міжнародними донорськими

організаціями. Лише незначна кількість невеликих фірм з метою розширення географії бізнесу ризикнули вийти на ринок України в пошуках нового клієнта. У 1992 р. в Україні була створена Асоціація консалтингових фірм “Укрконсалтинг”. Головною метою цієї структури було створення консультантів-посередників для забезпечення процесу масової приватизації в Україні. Ініціатором створення “Укрконсалтингу” був ФДМУ.

2-й етап – 1995-2000 рр. Поява вітчизняних консалтингових фірм. За результатами роботи та здійсненням проектів технічної допомоги виникають такі компанії як: Київ Менеджмент Консалтинг, Український центр післяприватизаційної підтримки підприємств (ЦППП) у м. Києві, ЦППП у м. Харкові, ЦППП у м. Одесі (“Євроконсалт”), у м. Львові – Західно-Український Менеджмент Консалт, Центр реструктуризації вугільної промисловості – в м. Донецьку. У цей же період активізуються такі українські консалтингові компанії: “Spectr, Sach & Company”, “Укрбізнесконсалтинг”, “ProConsult”, “Укрон”, “Project Consulting Group”, “Національне управління ресурсами”, “Рубин-Інвест- Консалтинг” та інші компанії. З’являються малі консалтингові об’єднання “ОКО” (Об’єднані консультанти) – 9 організацій фундаторів, “КМК група” – 4 юридичні особи. У 1998 р. – зареєстрована УАМК – Українська асоціація менеджмент - консультантів за підтримкою ФДМУ і Світового Банку. Головними статутними завданнями фахових асоціацій та інститутів консультантів є забезпечення і гарантування високої якості консалтингових послуг і фахового рівня своїх членів. Виходячи саме з таких принципів, і була створена Українська асоціація менеджмент-консультантів (УАМК)

3-й етап – 2000-2001 рр. Цей етап характеризується створенням Української асоціації менеджерів-консультантів (УАМК). Ситуація у сфері менеджмент-консультаційних послуг стала поліпшуватися. УАМК через організацію і проведення цільових конференцій, участь у виставках і проектах, роботу з міністерствами і відомствами, статті в засобах масової інформації, web-сайт у мережі Інтернет зуміла зробити інформацію про менеджмент-консалтингові компанії і послуги більш доступною для потенційних споживачів [4].

4-й етап – 2001-2004 рр. Основними видами послуг консультативного обслуговування стають постприватизаційна підтримка підприємств, маркетингові дослідження, організація маркетингу на підприємствах, розробка ділових стратегій розвитку, пошук партнерів та інвесторів, формування public relations, проведення рекламної кампанії.

5-й етап – 2004-2009 рр. Для даного етапу характерним є те, що найбільшим попитом користуються послуги з надання консультацій з аудиту, оподаткування, управління персоналом, впровадження нових стандартів якості. У 2008-2009 рр. із поглибленням економічної кризи в Україні активність деяких західних фірм або вщухає, або “заморожується” з надією на поліпшення кон’юнктури. Основними причинами цього є такі: складна макроекономічна ситуація та загальне зниження ділової активності; відсутність культури роботи з незалежними експертами; низька платоспроможність клієнтів; неспроможність оцінити корисність консалтингових послуг; відсутність гарантій конкретних результатів і позитивного ефекту від консультування.

Сьогодні на українському ринку діє понад 300 фірм, які здійснюють управлінське консультування.

Зарубіжні консалтингові фірми на ринку України. Це представництва великих консалтингових фірм Deloitte & Touche Tohmatsu International, Arthur Andersen & Co SC, Pricewaterhouse та ін. Обслуговують вони не тільки структури державного управління, а й банки, іноземні та спільні підприємства. Ще близько 150 консультативних фірм з усіх країн Європейського Союзу працюють в Україні за програмами TACIS, AID та ін. Вони займаються питаннями фінансового та управлінського консультування підприємств у таких галузях, як сільське господарство, енергетика, транспорт, зв’язок.

Серед вітчизняних консалтингових фірм є вузькоспеціалізовані за видами послуг (маркетинг, податкове планування), за галузями та напрямками, наприклад, приватизація земельних ділянок. Є й такі, що надають повний комплекс послуг з управлінського консультування, проводять навчання

менеджерів. Близько 150 консультативних фірм України нині об'єднує асоціація “Укрконсалтинг”.

Серед приватних консультантів (консультанти-індивіди) можуть бути як спеціалісти широкого профілю, так і вузькі технічні спеціалісти [2].

За дослідженнями 42 % консультативних фірм в Україні займаються тільки консультативною діяльністю, тобто визначають консалтинг як винятковий вид діяльності. У 30 % фірм частка консультативної діяльності в обсязі продажів складає 80 % і більше. Організації, що мають відділи консультування, складають 23 % від загальної кількості існуючих на ринку[4].

На жаль, на сьогодні ринок консультативних послуг в Україні можна оцінити як період навчання. Використовується управлінське консультування епізодично, попит на послуги залишається низьким. Це пояснюється тим, що значна частина керівників не мають чіткого уявлення про те, хто такі менеджмент-консультанти і чим вони займаються. Отже, можливий успіх управлінського консультування в нашій країні багато в чому залежить від консультантів, зокрема, від їх готовності до нововведень, адаптованості набору послуг до потреб клієнтів, пошуку нових продуктів і ринків, застосування нових методів втручання та внесення змін під час реалізації консультативних пропозицій.

· Список використаної літератури

1. Консалтинг в Украине [Текст]. – К. : Асоціація “Укрконсалтинг”, 1996.
2. Обзор рынка менеджмент-консалтинговых услуг [Электронный ресурс]. – Режим доступа: сайт Консалтингового объединения “Навигатор”, <http://www.navigator.net.ua>
3. Рапопорт, В. Ш. Диагностика управления: (практический опыт и рекомендации) [Текст] / В. Ш. Рапопорт. - М.: Экономика, 1988.
4. Тема № 1: Наймаємо радника / Український діловий тижневик “Галицькі Контракти” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kontrakty.com.ua/ukr/gc/nomer/2002/04/18.html>